

Psychofarmacabeleid in België: *wat met slaap- en kalmeermiddelen?*

Vigilantiedag FAGG

15 oktober 2019

Inhoud

1. Inleiding
2. Federale initiatieven
3. Belpep
4. Focus 2019 - 2021

Inleiding

Enkele cijfers, kernboodschappen uit wetenschappelijke
evidentie, hefboomen voor een goed geneesmiddelengebruik

Bron: INCB
2017

<http://www.incb.org/incb/en/psychotropics/technical-report.html>

BELGIE in 2017

Grootste consument:

- ✓ Nordazepam
- ✓ Clorazepaat
- ✓ Prazepam
- ✓ Clotiazepam
- ✓ Flurazepam
- ✓ Lormetazepam

2de grootste consument:

- ✓ Brotizolam
- ✓ Lorazepam
- ✓ Alprazolam
- ✓ Loprazolam
- ✓ Secobarbital

3de grootste consument:

- ✓ Ethylloflazepaat

4de grootste consument:

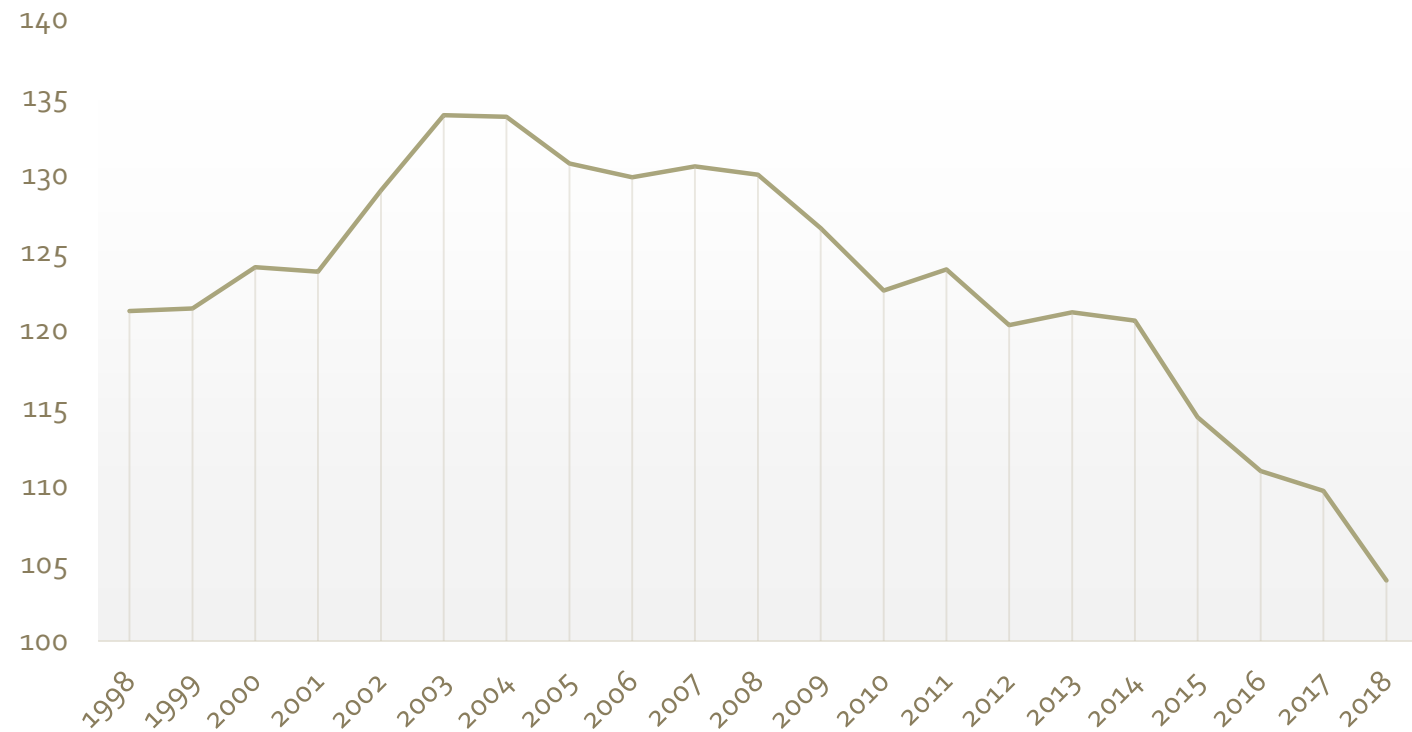
- ✓ Zolpidem

6de grootste consument:

- ✓ Bromazepam

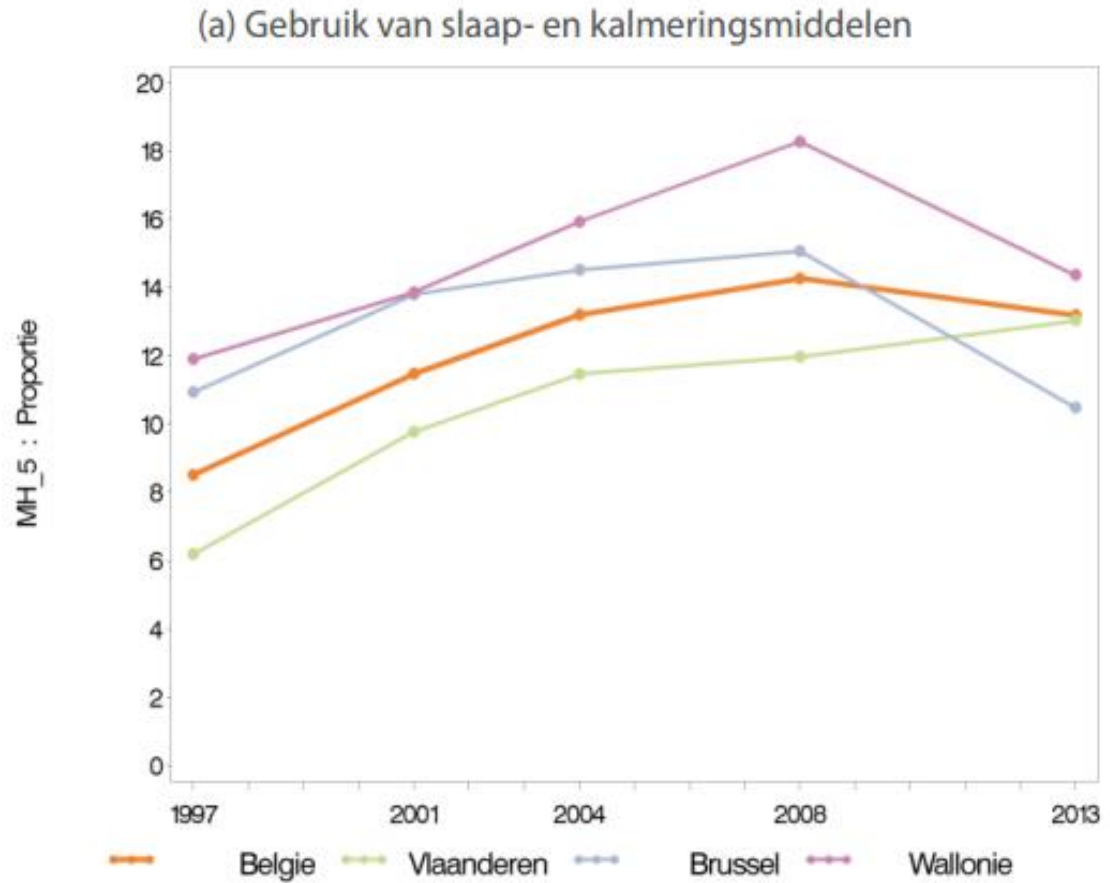
Bron: APB
Statistics

Evolutie benzodiazepines
DDD/1000 inwoners/dag (1998-2018)

Bron: HIS 2008
- 2013

Figuur 50 | Percentage van de bevolking (van 15 jaar en ouder) dat in de afgelopen 2 weken (a) slaap- en kalmeringsmiddelen en (b) antidepressiva heeft gebruikt, per jaar en per gewest, Gezondheidsenquête, België, 2013

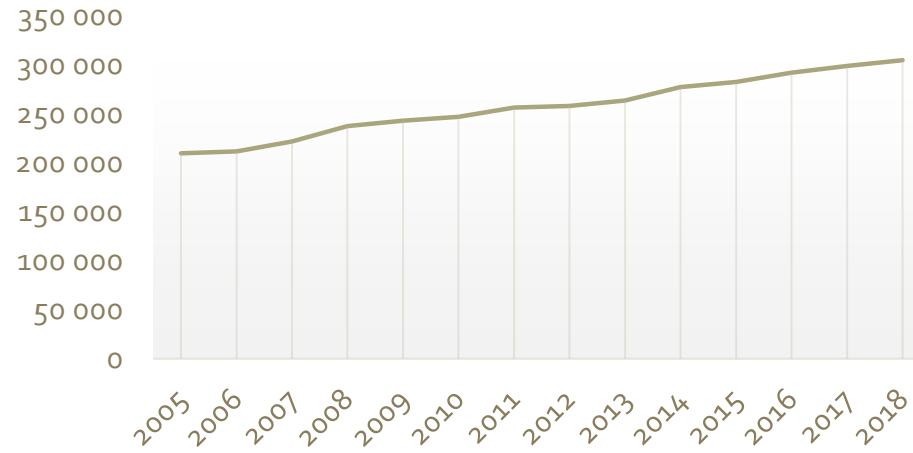
Bron: "In hogere sferen"
VAD 2018

Prevalentie van het gebruik van kalmeer- en slaapmedicatie* bij Vlaamse studenten	2014	2017
Ooitgebruik	11,4 %	13,6%
Afgelopen jaar-gebruik bij 'ooitgebruikers'	59,4 %	55,7%
Gebruiksprevalentie voor het voorbije jaar	6,7 %	7,5%
Ooitgebruikers heeft voor de eerste keer deze medicatie gebruikt vóór de leeftijd van achttien jaar	/	30,2%

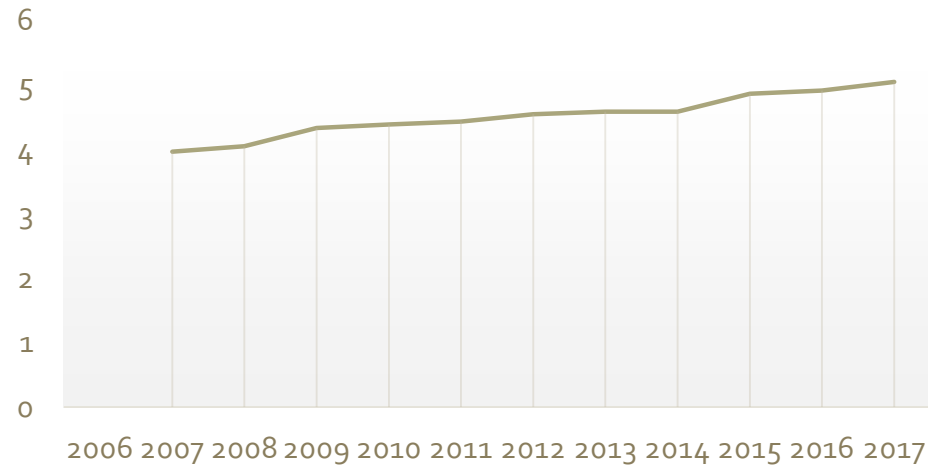
* Peiling naar kalmeer- en slaapmedicatie, zoals alprazolam (bv. Alpraz, Xanax), diazepam (bv. Valium), zolpidem (bv. Stilnoct), zopiclone (bv. Imovane), lormetazepam (bv. Loramet, Stilnaze) of lorazepam (bv. Temesta, Serenaze) (geen homeopatische kalmeer- en slaapmiddelen).

Bron:
Farmanet

Trazodon -
Evolutie van het aantal patiënten

Trazodon - Evolutie van het aantal
DDD/1000 inwoners/dag

Kernboodschapp en m.b.t. benzodiazepines & aanverwanten (Z-drugs)

- Werkzaam bij **slapeloosheid** MAAR slechts voor de duur van één week en het vermindert met de tijd.
- Werkzaamheid voor **angst** MAAR slechts gedurende enkele weken.
- **Ongewenste effecten** :
  - verwardheid, overdreven sedatie, slaperigheid, vallen, geheugenstoornissen, concentratiestoornissen, hangover, paradoxale reacties, psychische en fysieke afhankelijkheid, dervingsverschijnselen na stoppen en mogelijke acute intoxicaties, en myorelaxatie.
  - frequenter en ernstiger bij ouderen, kan interfereren met de diagnostiek van dementie
- **Kernboodschap uit richtlijn**: niet-medicamenteuze aanpak is eerste keus behandeling

Hefbomen voor een goed geneesmiddelen gebruik

- Ontwikkeling, verspreiding en implementatie van klinische richtlijnen
- Bewustwording bij zorgverleners, apothekers, patiënten, familie, brede bevolking, ...
- Ondersteunen van de arts bij het voorschrijven (beschikbaarheid niet-medicamenteuze alternatieven, praktische tools, ...)
- Monitoring van voorschriften en voorschrijfpraktijken
- Inspelen op de prijs
- Maatregelen op niveau van de verkoop en productie (vergunningen, verpakkingsrestricties, verkoopvoorwaarden, ...)
- Ondersteuning bij afbouw (en verslavingsbehandeling)

Federale initiatieven

1. Adviezen en richtlijnen

- 2002: Advies van de Hoge Gezondheidsraad (nr. 7600) betreffende kalmerende en hypnotische middelen
- 2011: Advies van de Hoge Gezondheidsraad (nr. 8571) betreffende de impact van psychofarmaca op de gezondheid met een bijzondere aandacht voor ouderen
- 2018: Richtlijn ontwikkeld in opdracht van de Werkgroep Ontwikkeling Richtlijnen Eerste Lijn (WOREL) van EBPracticeNet betreffende de aanpak van slaapklachten en insomnie bij volwassenen in de eerste lijn. Zie ook www.ebpnet.be

2. Bewust- wording

- Periode 2002 – 2004
- een algemene informatiecampagne over slaap- en kalmeermiddelen, gericht naar de hele bevolking (via televisie, radio, folders).

2. Bewust- wording

- Periode 2005 – 2006
- Meer gericht op persoonlijke interactie tussen zorgverlener (huisarts, apotheek) en patiënt
- Folders, affiches, hulpmiddelenboek voor arts en apotheker, interactieve opleidingen

ANGST, & STRESS, SLAAPPROBLEMEN

**Kies voor je eigen oplossing ...
Praat erover met je huisarts of apotheker**

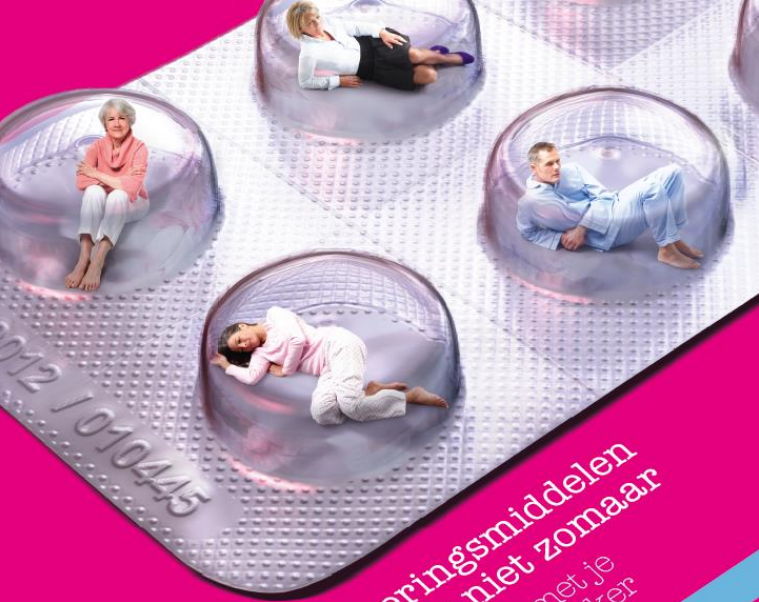
Federale campagne voor het verantwoord gebruik van benzodiazepines 2005

Copyright RDC Volksgezondheid, Welzijn en de Volkskrachten en Leefmilieu

2. Bewust- wording

- Periode 2009 - 2010
- Herhaling in 2013 - 2014
- Televisiespot, website, affiches, folders, broodzakken, hulpmiddelenboek.
- Verderzetting van opleidingen.

The advertisement features a large, textured pill capsule as a background. Inside the capsule, four people are depicted in various states of relaxation or sleep: an elderly woman sitting, a woman in a white blouse and black skirt lying down, a man in blue pajamas lying down, and a woman in a pink top and white pants lying down. The capsule has the number '1012 1010445' embossed on it.

**Slaap- en kalmeringsmiddelen
slik je niet zomaar**

Praat erover met je
huisarts of je apotheker

www.slaapenkalmersmiddelen.be

 federale overheidsdienst
VOLKSGEZONDHEID,
VEILIGHEID VAN DE VOEDSELKETEN
EN LEEFMILIEU

FOD Volksgezondheid,
Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu
Bureaulocatie II
Victor Hortaplein, 40 bus 10 - 1050 Brussel
Tel. : 02 534.87.87 - E-mail : info@health.belgium.be

be

2. Bewust- wording

- Campagne FAGG
- Periode 2011
- website, affiches, folders
- Link naar website van de FOD voor luik slaap- en kalmeermiddelen

**EEN GENEESMIDDEL,
IS **GEEN** SNOEPJE !**

Het FAGG biedt u 12 tips voor
een goed gebruik van geneesmiddelen op
www.eengeneesmiddelisgeensnoepje.be

FAGG Federaal Agentschap
voor Geneesmiddelen en Gezondheidsproducten
Uw geneesmiddelen en gezondheidsproducten, onze zorg.

.be

2. Bewust- wording

- 2018
- Website, affiches, brochures, praktische fiche voor de huisarts, artikels in gespecialiseerde pers
- Online hulpmiddelenboek voor arts en apotheker
- Verderzetting van opleidingen.

**SLAAP- EN KALMEERMIDDELEN,
DENK EERST
AAN ANDERE OPLOSSINGEN.**

BEWEGING, VOEDING, RELAXATIE, ...

**SLAAP- EN KALMEERMIDDELEN
MOETEN DE LAATSTE OPTIE ZIJN.**

2. Bewust- wording

www.slaapenkalmemiddelen.be

www.slaapenkalmemiddelen-hulpmiddelenboek.be

**SLAAP- EN KALMEERMIDDELEN,
DENK EERST
AAN ANDERE OPLOSSINGEN.**

BEWEGING, VOEDING, RELAXATIE, ...

**SLAAP- EN KALMEERMIDDELEN
MOETEN DE LAATSTE OPTIE ZIJN.**

**Praat erover met je arts
of je apotheker**

2. Bewust- wording

- Inspanningen op deelstaatniveau

3. Ondersteuning

- Doelstellingen BelPEP m.b.t. de huisartsen:
  - Bevorderen van de kennis (indicaties, risico's, aanbevolen medicamenteuze aanpak, aanbevolen alternatieven)
  - Bevorderen van de vaardigheden m.b.t. een biopsychosociale consultatie
  - Bevorderen van de samenwerkingsverbanden tussen de arts en relevante partners
- Doelstellingen BelPEP m.b.t. andere zorgberoepen en (gezondheids)professionelen:
  - Bevorderen van de kennis (indicaties, risico's, aanbevolen medicamenteuze aanpak, aanbevolen alternatieven)
  - Bevorderen van de vaardigheden m.b.t. gesprekstechnieken, motiverende gesprekstechnieken, opvolging, ...
  - Bevorderen van de samenwerkingsverbanden met de behandelende arts en andere relevante partners

3. Ondersteuning

- Instrumenten momenteel beschikbaar:
  - Online hulpmiddelenboeken voor arts en apotheker met praktische tools
  - E-learning voor huisartsen
  - (LOK-vormingen voor huisartsen)

Huisartsen	NL	FR
Via LOK-GLEM	2841	1884
Via e-learning	2097	409

4. Monitoring

- Inspanningen lopende om monitoring van niet-terugbetaalde psychofarmaca te organiseren
- Andere

5. Inspelen op de prijs

• /

6. Maatregelen op niveau van verkoop / productie

- Bijna geen kleine verpakkingen beschikbaar (enkel Zolpidem 10 tabletten)
- I.s.m. FAGG, streven naar het verkleinen van de verpakkingen :
  - Beschikbaar stellen van verpakkingen van 10 tabletten
Lormetazepam 1 mg
  - Beschikbaar stellen van reeds vergunde kleinere verpakkingen (≤ 14 tabletten)
  - Incluseren van kleinere verpakkingen (< 14 tabletten) bij nieuwe vergunningsaanvragen van dit type producten

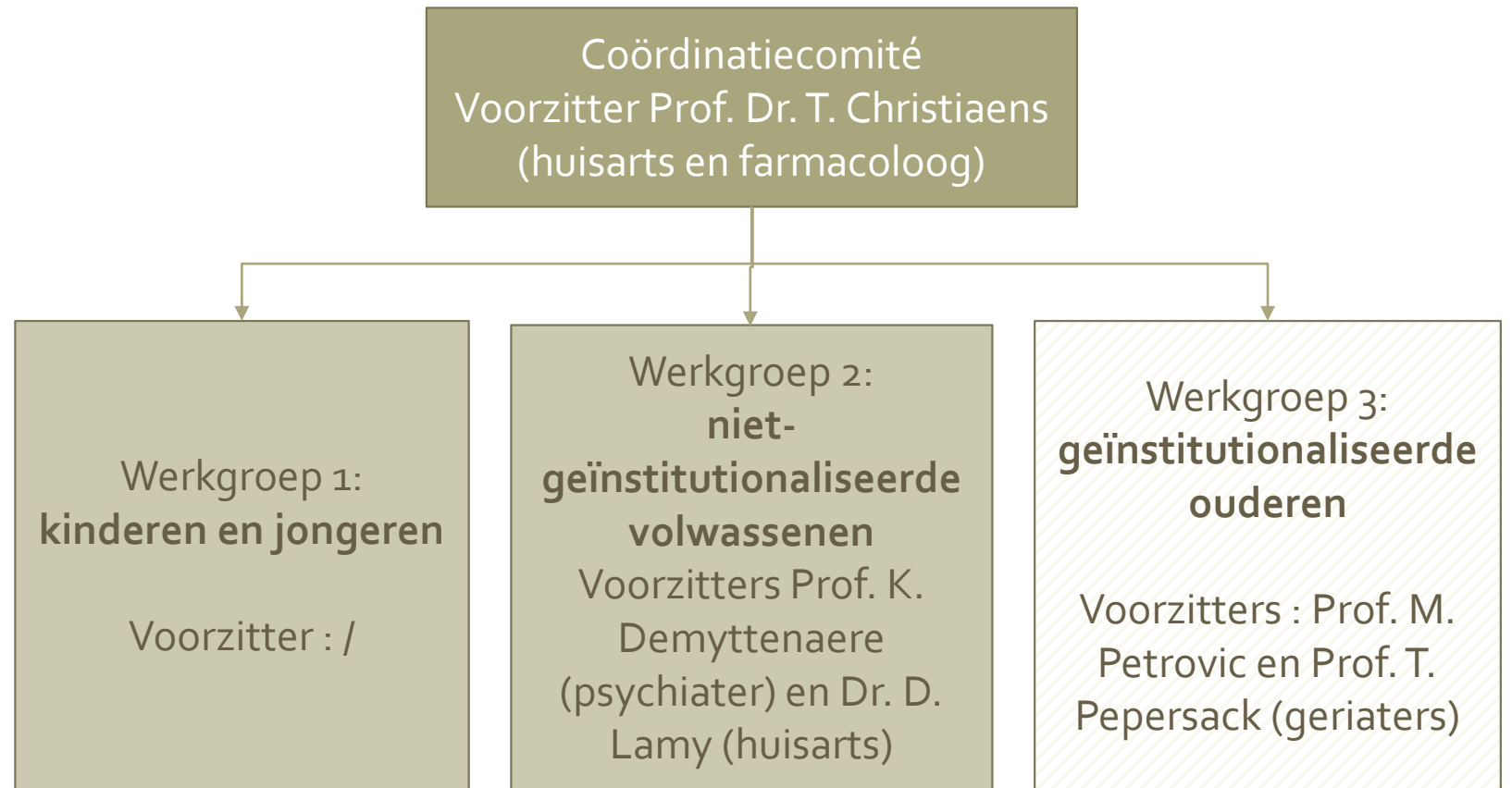
7. Ondersteuning bij afbouw

- Hoofdstuk rond ontwenning in hulpmiddelenboek gericht aan artsen en apothekers
- Opvolging van lopende projecten
- Klassieke verslavingszorg

Belgian Psychotropic Experts Platform (BelPEP)

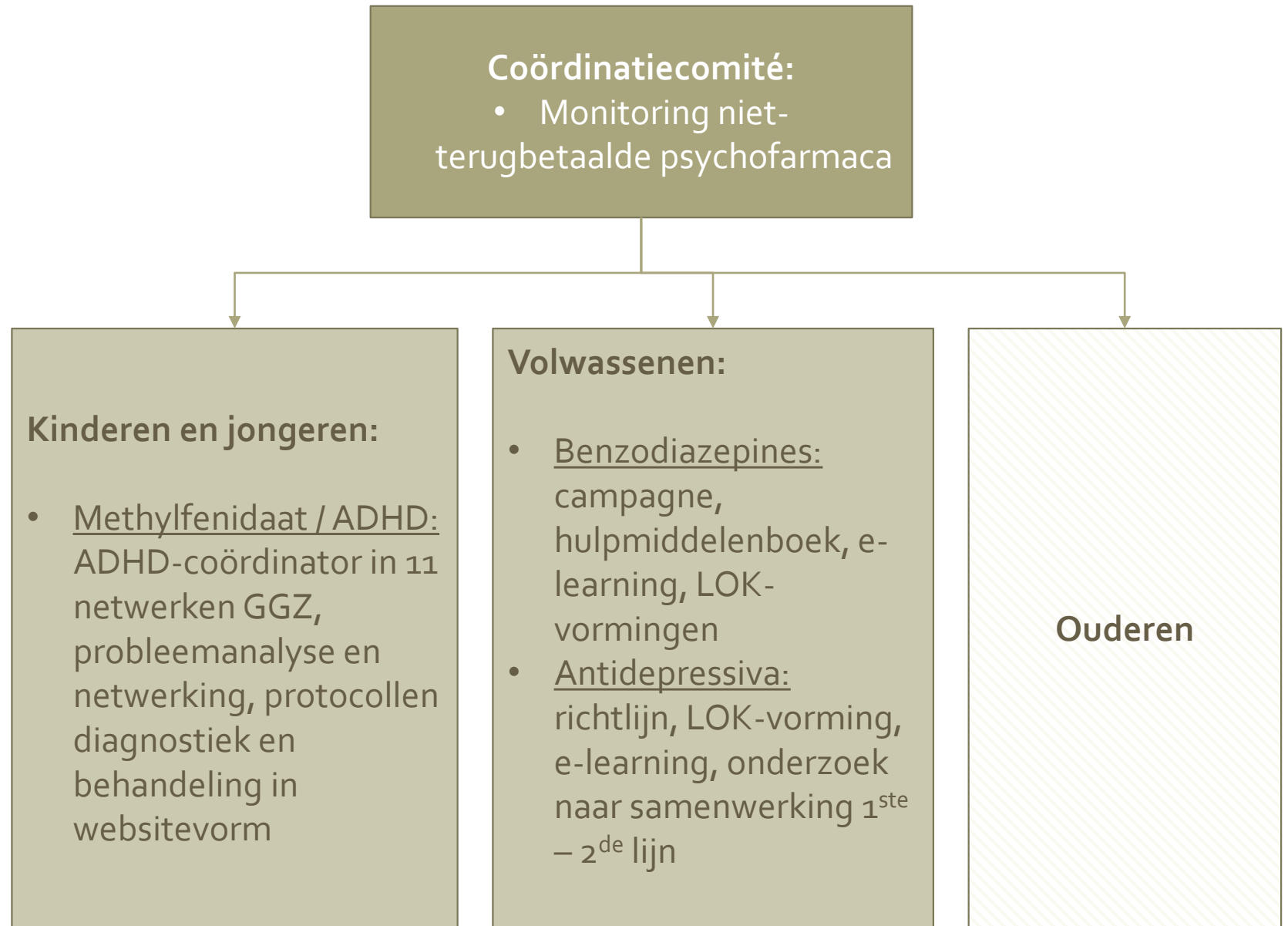
Samenstelling, visienota en actieplan, projecten

Structuur en doelstellingen BelPEP (sinds 2013)

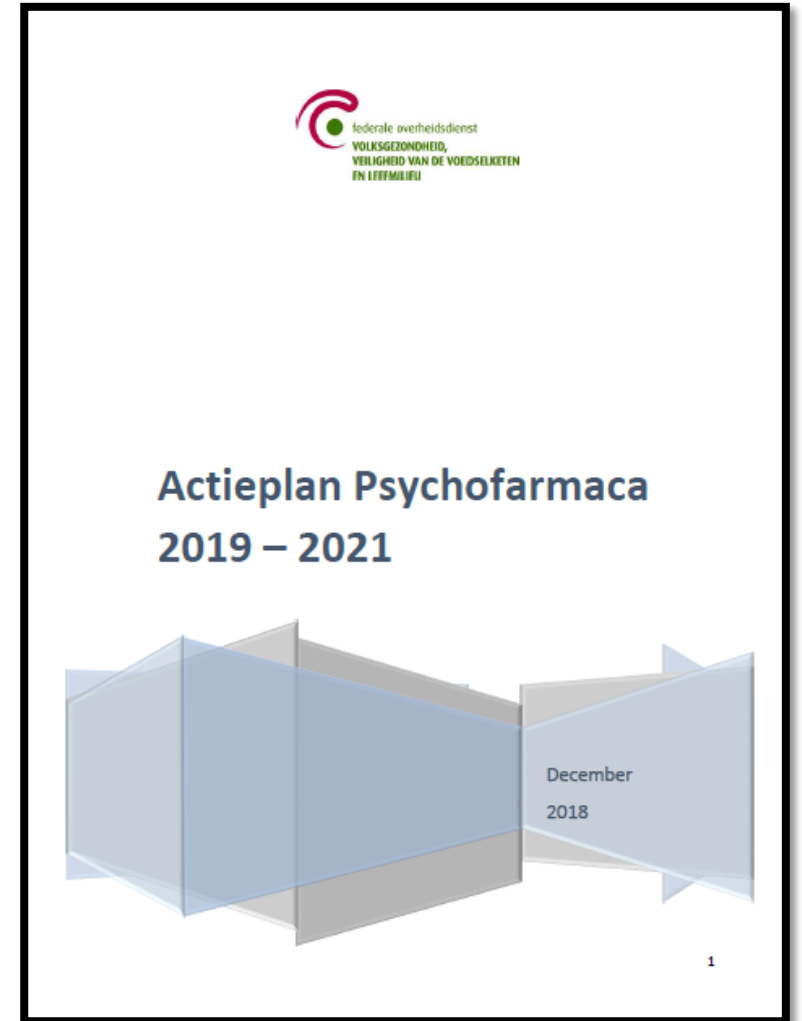

- Het bevorderen van een **adequaat en rationeel gebruik** van psychofarmaca
- Het ondersteunen van artsen in het **adequaat en rationeel voorschrijven** van psychofarmaca
- Het ondersteunen van andere zorgberoepen en (gezondheids)professionelen in het **informer en opvolgen van patiënten** en cliënten met het oog op een adequaat en rationeel gebruik van psychofarmaca

Projecten BelPEP

BelPEP
Visienota 2014
Actieplan 2019
- 2021

Focus 2019 - 2021

Benzodiazepines

- Aanpassen van de e-learning, hulpmiddelenboek en LOK-vorming aan nieuwe richtlijn "Aanpak van slaapklachten en insomnie bij volwassenen in de eerste lijn" (Domus Medica, 2018) en met verhoogde aandacht voor afbouw.
- Opvolgen van lopende projecten en integreren van nieuwe bevindingen, instrumenten, ontwikkelingen, ... in bestaande tools (projecten in ontwikkeling in kader van EBP)
- Verderzetting van verspreiding van de reeds ontwikkelde instrumenten (opmaak en uitvoering van communicatieplan)

Benzodiazepines

- Opvolging en analyse van psychofarmacagebruik bij jongeren
- Registratie en beschikbaar stellen van voorschrijfgegevens van niet-terugbetaalde psychofarmaca (gecoördineerd door het RIZIV)
- I.s.m. FAGG, streven naar het verkleinen van de verpakkingen :
  - Beschikbaar stellen van verpakkingen van 10 tabletten
Lormetazepam 1 mg
  - Beschikbaar stellen van reeds vergunde kleinere verpakkingen (≤ 14 tabletten)
  - Incluseren van kleinere verpakkingen (< 14 tabletten) bij nieuwe vergunningsaanvragen van dit type producten

Vragen?

Questions?

